

CO PÍŠÍ JINDE

Rubrika „Co píše jinde“ většinou respektuje výrobní lhůty našeho časopisu. Když bylo toto číslo v tisku, proběhly katastrofální povodně v v Čechách. Protože nebylo možno měnit již sestavené číslo, pokusili jsme se reagovat alespoň v této rubrice. Namísto pravidelné anotace tisku z monitoringu MMR jsme pro vás připravili anotace několika článků, které byly publikovány k problematice povodní. Snažili jsme se vybrat články, které se vztahují k problematice územního rozvoje, zejména články, které se zamýšlí nad příči-

nami povodní a nad způsobem obnovy území po povodních.

Povodně v českém tisku

Architekt: s vodou musíme umět žít

Luděk Navara

Rozhovor s architektem Jiřím Löwem, odborníkem na územní plánování a ochranu krajiny, který se již v roce 1997 zabýval zkoumáním důsledků povodní na Moravě. Za nejdůležitější považuje stavbu hrází kolem obcí a nikoliv kolem vodních toků, in-

vestice do protipovodňových dělících stěn a především přenesení důsledků z materiálních škod z ramen státu na pojišťovny.

[MF DNES, 17. 8. 2002]

Česká města s povodněmi nepočítají

Luděk Navara

Překážkou účinné ochrany před velkou vodou jsou především chybějící kvalitní územní plány.

Ředitelka Ústavu územního rozvoje v Brně Ing. Alena Navrátilová varuje před špatně zpracovanými územními plány.

Právě ty však nejlépe zajistí ochranu záplavového území. Některé obce územní plány nemají zpracované vůbec, územní plány jsou neúplné, často se předělávají za pochodu. Častá bývá i skutečnost, že i přes dobře vymezené záplavové území lidé „obejdou“ zákon a povolení ke stavbě v takovém prostoru nakonec získají.

Urbanista: Musíme myslet jinak

Rozhovor s urbanistou Miroslavem Konvičkou z brněnské Fakulty architektury na téma jak se bránit povodním. Důležité je, aby se nová výstavba v záplavových územích nezhajovala bez souběžných opatření proti vodě. Například silniční obchvat města lze postavit zároveň jako protipovodňový val. Údolím by neměly vést napříč násypy či bariéry. Neměla by se vydávat stavební povolení ve zvlášť nevhodných lokalitách. Ochrana před povodněmi je systémová záležitost. Místem, kde by se měla všechna stanoviska vyladovat, je územní plán. Ten musí stanovit priority. Také by měly existovat územní plány velkých celků, nejlépe celých povodí. Ty však zatím chybějí.

[MF DNES, 4. 9. 2002]

Počítačové modely nestačí, zbývá zkušenost

Josef Matyáš, Martin Uhlíř

Autoři článku se zabývají otázkou, zda je vůbec možné při současných technických znalostech a současně technice předpovědět povodeň, zda jsou spolehlivé matematické modely, které by předpověděly výšky hladin ve chvíli, kdy řeka opustí své koryto.

V současné době používá ČHMÚ pro předpovědi počasí velmi složité matematické modely – pro střední Evropu je to model ALADIN (rozlišovací schopnost – předpovídá počasí a srážky 2 dny dopředu). Pro střednědobé předpovědi jsou využívány informace z Evropského centra v Readingu (10 dnů dopředu). Někdy se však používané modely rozcházejí a záleží pak na zkušenostech a erudici meteorologů. Navíc podél toků není síť měřících stanice dostatečně hustá a v souvislosti s globálním oteplováním planety a měnícím se podnebím probíhají tyto jevy často jinak, než se předpokládá nebo než jaká je zkušenost.

[LIDOVÉ NOVINY, 26. 8. 2002]

Mýtus jménem přehradní kaskáda

Luděk Navara

I když absolutní ochrana před povodněmi neexistuje, mohou přehradní nádrže

omezit škody, které povodně způsobují. Významný vliv kaskád je patrný při menších povodních (přibližně dvacetiletých), je také možné pomocí nich vodu regulovat tak, aby se nesetkávaly povodňové vlny. Těžko se také slaďují požadavky energetiky a požadavky ochrany. Bylo by vhodné přehodnotit manipulace na přehradách na úkor zásobního prostoru a vytvořit tak možnost pro větší předpouštění vody.

[MF DNES, 22. 8. 2002]

Spor o vltavskou kaskádu

Martin Uhlíř

Diskuse mezi odborníky o tom, zda vodní kaskády mohou v budoucnosti lépe chránit lidská sídla. Docent Ladislav Satrapa z katedry hydrotechniky Stavební fakulty ČVUT v Praze navrhuje vznik nového informačního a řídicího systému, který by umožňoval optimálně vyladovat fungování celé soustavy přehrad. Bude však důležité „nakrmit“ takovýto umělý mozek velkým množstvím fiktivních modelů, aby se předešlo chybám ve vyhodnocování např. kvůli současné změně klimatu.

[LIDOVÉ NOVINY, 17. 8. 2002]

Stát vyčlení miliardu na nové bydlení

Jitka Znamenáčková

Článek informuje o pomoci vlády, konkrétně Ministerstva pro místní rozvoj a Státního fondu rozvoje bydlení o pomoci oblastem postiženým povodněmi. Prozatím uvolnily obě instituce jednu miliardu korun. Ředitelka odboru bytové politiky MMR Daniela Grabmüllerová informuje o připravovaných programech pomoci. Lidé mohou požádat MMR o nenávratný státní příspěvek 150 000 korun, fond bydlení poskytne zvýhodněný úvěr 850 000 korun s úrokem dvě procenta a dobou splatnosti dvacet let. Další prostředky půjdou na pomoc postiženým obcím.

[LIDOVÉ NOVINY, 20. 8. 2002]

Záplavy otevřely důležitá témata: daně, chemičky, doprava

Jindřich Šídlo

Autor se zabývá diskusí nastolení „povodňových“ daní, dotýká se problému ekologové versus chemické závody a otázkou odpovědnosti za zaplavení pražského metra.

Článek je uveden v mimořádné příloze MF Dnes s názvem Důsledky povodní: Osm selhání a celá řada změn. Přibližuje čtenářům osm sporných případů, které se staly během povodně (metro, předpověď

počasí, Kampa, obec Metly, pražská zoologická zahrada, vltavská kaskáda, Spolana Neratovice, archiv v Praze-Troji).

[MF DNES, 4. 9. 2002]

Po katastrofě se rodí plán obnovy země (eko)

Ministři odhadují škody a hledají peníze na obnovu země. Hlavním koordinátorem je ministr pro místní rozvoj Pavel Němec. Na ministerstvu se připravuje plán na výstavbu „povodňových domků“ pro nejhůře postižené lidi. Ministr financí Jiří Rusnok pracuje na programu obnovy podnikání na postiženém území. Vládu také čeká debata o tom, do jaké míry škody zaplatí státní rozpočet, nač budou stačit daně, peníze obcí a kolik zaplatí pojišťovny. O vydání povodňových dluhopisů vláda zatím neuvažuje. Ministři a náměstci, kteří připravují plán na obnovu země, musejí zmapovat situaci a poté najít ve svých rozpočtech rezervy. Budou se však muset pravděpodobně vzdát některých svých předvolebních slibů.

[MF DNES, 17. 8. 2002]

Obnova země bude rychlá

Pavel Němec

Autor článku – ministr pro místní rozvoj Pavel Němec – informuje o programech pomoci ministerstva. Srovnává také systém pomoci za povodní na Moravě v roce 1997 a nyní, kdy již dobře zafungoval tzv. integrovaný záchranný systém, tedy zvláštní režim koordinace mezi policií, hasiči, armádou a samosprávou, který byl uveden v činnost až po povodních na Moravě. Za nejnáročnější považuje pan ministr fázi obnovy postiženého území. Ministerstvo pro místní rozvoj má již nyní připraveny programy základní pomoci: 150 milionů korun na dlouhodobé, nízkouročené půjčky lidem, kteří svoje domy poničené povodněmi opravují, a 50 milionů korun do rozpočtu obcí na obnovu základních funkcí. Neméně důležité je též vrátit postiženým oblastem jejich ekonomický potenciál. Z tohoto hlediska je nutné maximálně podpořit malé a střední podnikatele. V současné době se intenzivně jedná ze zástupci Evropské unie, aby prostředky, které jsou pro nás v rozpočtu Unie připraveny, směřovaly přednostně do postižených oblastí.

[MF DNES, 19. 8. 2002]

Ve zbývajících částech dnešní rubriky se budeme věnovat architektům a architektuře.

Přestože nemáme ve zvyku přetiskovat rozhovory s význačnými osobnostmi – uděláme tentokrát hned dvě výjimky. Tou první jsou vybrané pasáže z rozhovoru s renomovaným pražským architektem Vlado Miluničem; druhou názory architekta Viktora Rudíše na současný stav brněnské architektury.

Z rozhovoru Aleše Bendy s architektem **Vlado Miluničem** jsme pro vás vybrali ty pasáže, které se bezprostředně dotýkají jeho nynějších profesních plánů.

Co vás zajímá nyní, kromě toho, že nepřestanete bojovat proti mrakodrapům na pražském horizontu? Za totality jsem dělal sociální výstavbu, domovy důchodců, stacionáře. Chci se držet sociální parkety. Dělán teď dva domovy mládeže, jeden v Praze a jeden v Českých Budějovicích. A tam navíc také hospic. To je těžké téma. Ale těžká témata mě baví, rád se jimi prokousávám. Je příjemné, když se nakonec ukáže, že určité řešení je možné.

Bojuji o možnosti revitalizovat centra velkých sídlišť. Myslím si, že sídliště jsou strašná proto, že architekti byli tenkrát od toho problému odtlačeni, nemohli k němu říct své. Přitom pražská sídliště stojí většinou na krásných místech. Je jenom nutné postupně je předělat.

Už je dokončen areál Hvězda na Petřínách. Teď jsem vypracoval projekt na revitalizaci sídliště Malešice v Praze 10. Rád bych oživil panelové krabice sousedstvím obytných věží.

Bojujete proti funkcionalismu a jeho krabicím. Co považujete za ideální tvar? Tvar, který něco vyjadřuje. Teď dělám věže, ke kterým mě inspirovaly středověké obytné věže v toskánském San Gimignano. Myslím, že krabice jsou málo, abych jimi vyjádřil celou problematiku života. Není ale pravda, že nemám rád krásné bedny. Například Loosovy „bedny“. Nebo ty jednoduché tvary, jaké stavěli Aztékové nebo tibetští mniši, ty v krajině sedí, doplňují ji a dávají jí nový impuls. A o to mi jde, aby architektura něco vyjadřovala.

Co soudíte o barvě v architektuře? A jaký je váš názor na finskou architekturu, na ten namalovaný beton ve spojení se dřevem, který jsme tak obdivovali v 60. a 70. letech? Architektura potřebuje odpovídající barevnost. Po čtyřiceti letech sedí je barva nedílnou součástí arzenálu, který má architekt k dispozici.

A pokud jde o Finy, ti jako jediní zůstali důslední v tom, jak sídliště umísťovali do přírody. Češi všechno vymlátíli,

srovnali terén a ve druhém kole nedali šanci přírodě, aby se tam zase obnovila.

Jaký tvar se vám tedy nejvíce líbí? Momentálně mě baví trojúhelník, protože je v jednoduchém smyslu krásný. Teď pracuji na těžkém úkolu. Na Vidouli v pátém pražském obvodu bude stát stožár, který bude současně rozhlednou. Nahoře bude kavárna a uprostřed schody a výtah, aby tam mohli i postižení. Petřínská rozhledna má 60 metrů. Chci mít o metr víc. I když rozhledny stojí většinou na čtvercovém půdorysu, chci zkusit trojúhelník. Vždycky mi jde o nějaké vnitřní napětí. A tady je to napětí mezi studeným tvarem spodního trojúhelníku a teplým kruhovým tvarem horní vyhlídkové plošiny s kavárnou.

O práci máte tedy postaráno, vždyť telekomunikace jsou tím nejlepším klientem. Já bych ale chtěl především pracovat na sídlišti v Malešicích. Zdá se mi, že to je sociálně závažnější. Vedle toho se jeví Tančící dům jako relativně jednoduchý úkol: za spoustu peněz, na břehu řeky, s Frankem Gehrym... Udělat ale něco do chudého sídliště tak, aby se to netvářilo pohrdavě a pomohlo to svému okolí, je zatraceně těžké.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 21. – 23.6.2002; ALEŠ BENDA – VLADO MILUNIČ: BAVÍ MĚ TROJÚHELNÍK]

Jméno brněnského architekta **Viktora Rudíše** je známé především v souvislosti s brněnským sídlištěm Lesná, jehož urbanistické a architektonické kvality oceňují mnozí odborníci. Letošní ocenění – čestné uznání Grand Prix 2002 Obce architektů za rekonstrukci Uměleckopřemyslového muzea v Brně, které získal spolu se svými kolegy (architektem Ivanem Kolečkem – autorem vítězného návrhu z roku 1992 a Zdenkou Vydrovou) bylo podnětem k rozhovoru, z něhož jsme vybrali názory, které se bezprostředně týkají současné brněnské architektury.

Jak se podle vás dnes v Brně staví? To je samozřejmě otázka, při které vždycky skončíme třeba u velkého Špalíčku. V Brně je trochu škoda, že radnice na architekturu kašle. Na rozdíl třeba od Lito-myšle, kde všechno chrání a drží pan starosta, tady to prostě nejde.

V čem je problém? V těch politicích. Architekti nemají žádnou pravomoc. V Lito-myšli starosta říká, že když si pozve dobrého architekta, stojí to radnici samozřejmě víc, ale výsledek aspoň nějak vy-padá. V Brně ne. Pan primátor jde otvírat Špalíček a vůbec se nestydí. Vedoucí pa-

mátkového odboru to všechno orazítkuje a s nikým se nebaví. Většina veřejných soutěží v Brně dopadne špatně.

Přesto všechno, v Brně je přece velká síla architektů. Která z jiných realizací se vám nejvíce líbí? Velice se mi líbí stavba Dopravního podniku a myslím, že ji porota v grand Prix nedocenila. Pak knihovna na filozofické fakultě. Ale mohlo by jich být víc, kdyby dostali příležitost lidé například ze skupiny architektů Obecní dům.

Ale čekat na příležitost není asi to jediné. Byli architekti za lidmi z radnice? Než se začal stavět Špalíček, chodilo se na radnici pořád. Dokonce ještě předtím, než se to vůbec rozhodlo. Všichni chtěli primátorovi vysvětlit, proč to má zaručit. Ale bylo to marné. Přitom on mohl něco udělat. Ale z nějakého důvodu neřekl dost.

Je těžké dnes jako architekt dostat práci? Rozhodně. I když uděláte jedno muzeum, nikdo za vámi nepřijde a neřekne tady máš další. Tlak o zakázky je čím dál větší. U nás se navíc dělají veřejné soutěže, které nemají jasný výsledek a přitom stojí i samotného realizátora ne-skutečné peníze. Česká komora architektů ztratila vliv na pořádek. Je to velká škoda.

[MF DNES, 8. 6. 2002; ANDREA PAVELKOVÁ, LUDĚK NAVARA – TVŮRCE LESNÉ: DNES SE STAVÍ LECKDY HŮŘ]

-jm-
-tb-